AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2009. május 6.*

A T-127/04. sz. ügyben,

a **KME Germany AG,** korábban: KM Europa Metal AG (székhelye: Osnabruck [Németország]),

a **KME France SAS,** korábban: Tréfimétaux SA (székhelye: Courbevoie [Franciaország]),

a **KME Italy SpA** (korábban: Europa Metalli SpA, székhelye: Firenze [Olaszország])

(képviselik őket: M. Siragusa, A. Winckler, G. C. Rizza, T. Graf és M. Piergiovanni ügyvédek)

felpereseknek

* Az eljárás nyelve: angol.

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: É. Gippini Fournier, meghatalmazotti minőségben, segítője: C. Thomas solicitor)

alperes ellen

egyrészt az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-1/38.240 – „ipari rézcsövek”-ügy) 2003. december 16-án hozott C (2003) 4820 végleges bizottsági határozat 2. cikkének c), d) és e) pontjában a felperesekkel szemben kiszabott bírság összegének eltörlése, illetve csökkentése iránt benyújtott keresete, másrészt a Bizottságnak az említett bírság növelése iránt benyújtott viszontkeresete tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (nyolcadik tanács),

tagjai: E. Martins Ribeiro elnök, S. Papasavvas és N. Wahl (előadó) bírák,

hivatalvezető: C. Kantza tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. február 27-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

1 A KME Germany AG (korábban KM Europa Metal AG), a KME France SAS (korábban Tréfimétaux SA) és a KME Italy SpA (korábban Europa Metalli SpA) egy tőzsdén jegyzett és az egész világon jelenlévő európai ipari vállalatcsoport tagja. Ez a csoport az egyik legnagyobb rézfélkésztermék- és rézötvözetgyártó a világon. 1995 júniusáig a KME France és a KME Italy együttesen alkották a KME Germany egyik külön vállalkozását. Csupán ezen időpontot követően vált a KME Germany, a KME Italy és KME France egyetlen csoporttá (a KME Germany, a KME Italy és a KME France a továbbiakban megkülönböztetés nélkül felperesek vagy KME csoport néven szerepel).

2 A Mueller Industries Inc. információközlését követően a Bizottság 2001 márciusában a Szerződés [81.] és [82.] cikkének végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 14. cikke értelmében bejelentés nélkül vizsgálatokat tartott az Outokumpu Oyj és a Luvata Oy (korábban: Outokumpu Copper Products Oy) (a továbbiakban együttesen: Outokumpu), a Wieland-Werke AG (a továbbiakban: Wieland) valamint a felperesek helyiségeiben.

3 2001. április 9-én az Outokumpu a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló 1996. július 18-i bizottsági közlemény (HL 1996. C 207., 4. o.; a továbbiakban: 1996. évi engedékenységi közlemény) alapján felajánlotta, hogy együttműködik a Bizottsággal. Ezzel kapcsolatos beszámolóját 2001. május 30-án nyújtotta be.

4 A Bizottság által a 17. rendelet 11. cikkének (2) bekezdése alapján a KME csoporthoz és a Wielandhoz intézett 2002. júliusi információkérésre válaszolva a Wieland 2002. szeptember 30-án kérelmezte, hogy a Bizottság alkalmazza reá nézve az 1996. évi engedékenységi közleményt.

5 Ugyanezen információkérésre válaszolva a KME csoport 2002. október 15-én ugyancsak kérelmezte, hogy a Bizottság alkalmazza reá nézve az 1996. évi engedékenységi közleményt.

6 Miután a Bizottság lefolytatta – az Outokumpu és a KME csoport helyiségeiben további vizsgálatokat is magában foglaló – vizsgálatát, és megbeszéléseket tartott az Outokumpu, a KME csoport és a Wieland képviselőivel, továbbá a 17. rendelet 11. cikke értelmében kiegészítő információkérést intézett a KME csoporthoz és a Wielandhoz, 2003 júliusában jogsértés megállapítása iránti eljárást indított, és kifogásközlést intézett a felperesekhez, a Wielandhoz és az Outokumpuhoz. A Bizottság nem tartott meghallgatást, mivel a címzett vállalkozások lemondtak arról.

7 A Bizottság 2003. december 16-án az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-1/38.240 „ipari rézcsövek”-ügy) meghozta a C (2003) 4820 végleges bizottsági határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat), amelynek összefoglalóját az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* 2004. április 28-án tették közzé (HL L 125., 50. o.).

8 A megtámadott határozatból az derül ki, hogy a 80-as évek végén a légkondicionálók és hűtők gyártásához használt csövek minősége érdekében szervezett szövetségen belül szerveződött gyártók (Cuproclima Quality Association, a továbbiakban: Cuproclima) – többek között a felperesek – együttműködésüket versenykérdésekre is kiterjesztették.

9 Miután a résztvevők a hivatalos napirendet megtárgyalták, a Cuproclima által évente kétszer tartott találkozó rendszeres alkalmat biztosított számukra az ipari csövek árainak, valamint az azokra alkalmazott egyéb kereskedelmi feltételeknek a megbeszélésére és rögzítésére. E versenyellenes találkozók az érintett vállalkozások közötti kétoldalú kapcsolatokkal egészültek ki. Az érintett vállalkozások rögzítették az ipari csövekre vonatkozó árcélkitűzéseket, valamint az azokra alkalmazott egyéb kereskedelmi feltételeket, összehangolták az áremeléseket, egymás között felosztották a vevőket és a piaci részesedéseket, valamint felügyelték a versenyellenes megegyezések végrehajtását egyrészt úgy, hogy a különböző piacok tekintetében vezetőket neveztek ki, másrészt úgy, hogy bizalmas információkat cseréltek.

10 A megtámadott határozat nevezetesen így rendelkezik:

„*Első cikk*

A következő vállalkozások megsértették az [EK] 81. cikk (1) bekezdését és 1994. január 1-jétől az EGT-Megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését azáltal, hogy a megjelölt időszakokban az árak rögzítésére és a piacok felosztására irányuló megállapodások és összehangolt magatartások összességében vettek részt az ipari csövek ágazatában:

a) [Wieland] 1988. május 3-tól 2001. március 22-ig;

b) az Outokumpu […], önállóan 1988. május 3-tól 1988. december 30-ig, valamint a [Luvatával] együttesen 1988. december 31-től 2001. március 22-ig;

c) a [Luvata], (az Outokumpu […]-val együttesen) 1988. december 31-től 2001. március 22-ig;

d) a [KME Germany], önállóan 1988. május 3-tól 1995. június 19-ig, valamint a [KME France-szal] és a [KME Italyval] együttesen 1995. június 20-tól 2001. március 22-ig;

e) a [KME Italy], a [KME France-szal] együttesen 1988. május 3-tól 1995. június 19-ig, valamint a [KME Germanyval] és a [KME France-szal] együttesen 1995. június 20-tól 2001. március 22-ig;

f) a [KME France] a [KME Italyval] együttesen 1988. május 3-tól 1995. június 19-ig, valamint a [KME Germanyval] és a [KME Italyval] együttesen 1995. június 20-tól 2001. március 22-ig.

2. cikk

Az 1. cikkben meghatározott jogsértések miatt kiszabott bírságok a következők:

a) a [Wieland] esetében: 20,79 millió euró;

b) az Outokumpu […] és a [Luvata] esetében egyetemlegesen: 18,13 millió euró;

c) a [KME Germany], a [KME France] és a [KME Italy] esetében egyetemlegesen: 18,99 millió euró;

d) a [KME Germany] esetében: 10,41 millió euró;

e) a [KME Italy] és a [KME France] esetében egyetemlegesen: 10,41 millió euró."

11 A bírság kiindulási összegének meghatározását illetően a Bizottság a jogsértést – amely lényegében az árak rögzítéséből és a piacok elosztásából állt –, tekintettel annak természetére különösen súlyosnak minősítette (a megtámadott határozat (294) preambulumbekezdése).

12 A jogsértés súlyának meghatározása érdekében a Bizottság azt a tényt is figyelembe vette, hogy a kartell az Európai Gazdasági Térség (EGT) egész területét érintette (a megtámadott határozat (316) preambulumbekezdése). A Bizottság továbbá megvizsgálta a jogsértés tényleges hatásait, és megállapította, hogy a kartell „összességében hatást gyakorolt a piacra" (a megtámadott határozat (314) preambulumbekezdése).

13 Az utóbbi megállapítás tekintetében különösen a következő ténykörülményekre támaszkodott. Első lépésben figyelembe vette a kartell végrehajtásának módját, arra a tényre utalva, hogy a résztvevők egymással közölték az eladási mennyiségeket és az árszinteket (a megtámadott határozat (300) preambulumbekezdése). Másodszor a vizsgálati akta elemei azt mutatják, hogy azon időszakban, amikor a résztvevők a versenyellenes megállapodást kevéssé tartották be, az árak csökkentek, más időszakok alatt viszont jelentősen növekedtek (a megtámadott határozat (310) preambulumbekezdése). Harmadszor a Bizottság a kartell tagjainak együttes piaci részesedésére utalt, amely elérte a 75–85%-ot (a megtámadott határozat (310) preambulumbekezdése). Negyedszer a Bizottság megállapította, hogy a kartell egyes résztvevőinek piaci

részesedése viszonylagosan állandó volt a jogsértés teljes időszaka alatt, még úgy is, hogy a vevők néha változtak (a megtámadott határozat (312) preambulumbekezdése).

14 Végül – még mindig a jogsértés súlyának meghatározása során – a Bizottság figyelembe vette azt a tényt is, hogy az ipari rézcsövek piaca fontos ágazatnak minősül, mivel annak EGT-léptékű értékét a Bizottság 288 millió euróra becsülte (a megtámadott határozat (318) preambulumbekezdése).

15 Az összes körülményre tekintettel a Bizottság a szóban forgó jogsértést különösen súlyosnak minősítette (a megtámadott határozat (320) preambulumbekezdése).

16 Második lépésben a Bizottság az érintett vállalkozásokat eltérően kezelte annak figyelembevétele érdekében, hogy az egyes vállalkozásoknak milyen tényleges gazdasági lehetőségeik vannak a versenyben való jelentős kár okozására. Ezzel kapcsolatosan a Bizottság emlékeztetett arra, hogy az ipari csövek EGT-piacán különbségek vannak egyrészt az EGT-piacon vezető KME csoport *[bizalmas]*[1]%-os piaci részesedése, másrészt az Outokumpu és a Wieland egyenként *[bizalmas]*%-os és 13,4%-os piaci részesedése között. Tekintettel e különbségre, a Bizottság az Outokumpuval és a Wielanddal szemben a bírság kiinduló összegét a KME csoporttal szemben kiszabott bírság 33%-ában, vagyis az Outokumpu és a Wieland tekintetében 11,55 millió euróban, a KME csoport esetében pedig 35 millió euróban állapította meg (a megtámadott határozat (327) és (328) preambulumbekezdése).

17 Tekintettel arra, hogy a KME csoport 1995-ben jött létre, a Bizottság a csoporttal szemben kiszabott bírság kiindulási összegét, vagyis 35 millió eurót, két részre osztotta; az első rész az 1988-tól 1995-ig tartó időszakra (a KME Germanyt a KME France-tól és KME Italytól elválasztva), a második pedig az 1995-től 2001-ig tartó időszakra vonatkozott (amely tekintetében a Bizottság a három jogi vállalkozást úgy tekintette, hogy egyetlen csoportot alkotnak). A Bizottság a hivatkozott kiindulási összeget így a következőképpen osztotta el: a KME Germany esetében az 1988-tól 1995-ig tartó időszakra nézve 8,75 millió euró; a KME Italy és a KME France esetében az 1988-tól

1 – Bizalmas adatok elrejtve.

1995-ig tartó időszakra nézve egyetemlegesen 8,75 millió euró, illetve a KME csoport – vagyis a KME Germany, a KME France és a KME Italy – esetében az 1995-tól 2001-ig tartó időszakra nézve egyetemlegesen 17,50 millió euró összeget szabott ki (a megtámadott határozat (329) preambulumbekezdése).

18 Harmadik lépésben annak szükségességét figyelembe véve, hogy a bírság mértékét úgy kell rögzíteni, hogy az elrettentő hatású legyen, a Bizottság az Outokumpuval szemben meghatározott bírság kiindulási összegét 50%-kal növelte, amely így 17,33 millió euróra emelkedett, mivel úgy vélte, hogy az utóbbi vállalkozás teljes forgalma – amely meghaladta az 5 milliárd eurót – azt jelezte, hogy az Outokumpu mérete és gazdasági jelentősége lehetővé teszi ezt a növelést (a megtámadott határozat (334) preambulumbekezdése).

19 Negyedik lépésben a Bizottság megállapította, hogy a jogsértés időtartama – amely 1988. május 3-ától 2001. március 22-éig tartott – „hosszú" volt. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a jogsértés időtartamára tekintettel az érintett vállalkozásokkal szemben kiszabott bírság kiindulási összegét a kartellban való részvétel minden egyes évére nézve 10%-kal kell emelni. Ennélfogva a Bizottság a KME csoporttal szemben kiszabott bírság kiindulási összegét az 1995-től 2001-ig tartó időszakra nézve 55%-kal, a KME Germanyval, a KME Italyval és a KME France-szal szemben kiszabott kiindulási összeget pedig az 1988-tól 1995-ig tartó időszakra nézve 70%-kal emelte. Így a KME csoport egészével szemben kiszabott bírság alapösszegét 56,88 millió euróban állapította meg (a megtámadott határozat (338), (342) és (347) preambulumbekezdése).

20 Ötödik lépésben a Bizottság súlyosító körülmények címén az Outokumpuval szemben kiszabott bírság alapösszegét 50%-kal növelte azon indokból, hogy az Outokumpu visszaesőnek minősült, mivel az ESZAK-Szerződés 65. cikke alapján a hengerelt rozsdamentes acél síktermékek európai gyártói között létrejött megállapodásra és összehangolt magatartásra vonatkozó 1990. július 18-i 90/417/ESZAK határozat (HL L 220., 28. o.) egyik címzettje volt (a megtámadott határozat (354) preambulumbekezdése).

21 Hatodik lépésben a Bizottság enyhítő körülmények címén megállapította, hogy az Outokumpu együttműködése hiányában a jogsértő magatartás fennállásának időtartamát csupán négy évben tudta volna megállapítani, és ezért az utóbbival szemben megállapított bírság alapösszegét 22,22 millió euróval csökkentette, hogy a bírság alapösszege azzal az összeggel legyen egyenlő, amelyet a Bizottság erre az időszakra szabott volna ki vele szemben (a megtámadott határozat (386) preambulumbekezdése).

22 Végül hetedik lépésben a Bizottság az 1996. évi engedékenységi közlemény D. szakasza alapján az Outokumpuval szemben megállapított bírság összegét 50%-kal, a Wielanddal szemben megállapított bírság összegét 20%-kal, a KME csoporttal szemben megállapított bírság összegét pedig 30%-kal csökkentette (a megtámadott határozat (402), (408) és (423) preambulumbekezdése).

Az eljárás és a felek kérelmei

23 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2004. április 1-jén benyújtott keresetlevelükkel a felperesek előterjesztették a jelen keresetet.

24 Mivel módosult az Elsőfokú Bíróság tanácsainak összetétele, az előadó bírót a nyolcadik tanácsba osztották be, következésképpen a jelen ügyet e tanács elé utalták.

25 Viszonválaszában a Bizottság azt kérte, hogy a felperesekkel szemben kiszabott bírság összegét az Elsőfokú Bíróság emelje meg azon indokból, hogy az utóbbiak válaszukban bizonyos, a közigazgatási eljárás során nem vitatott tényeket is kétségbe vontak. Az Elsőfokú Bíróság felhívta a felpereseket, hogy tegyék meg észrevételeiket a fenti viszontkeresettel kapcsolatosan, amely felhívásnak azok a kitűzött határidőn belül eleget is tettek.

26 Az előadó bíró jelentése alapján az Elsőfokú Bíróság (nyolcadik tanács) úgy határozott, hogy megnyitja az eljárás szóbeli szakaszát, és az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 64. cikkében meghatározott pervezető intézkedések keretében felhívta a feleket bizonyos iratok benyújtására, illetve a felekhez írásban kérdéseket intézett, amelyekre az utóbbiak az erre megadott határidőn belül válaszoltak.

27 Az Elsőfokú Bíróság a 2008. február 27-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit és az Elsőfokú Bíróság kérdéseire adott válaszaikat. Ennek során a felperesek jogi érveik alátámasztására különösen egyrészt az ipari csövek, másrészt a réz árának alakulására vonatkozó statisztikákat és grafikonokat tartalmazó dokumentumokat használtak fel. A Bizottság ellenezte e dokumentumok felhasználását, kijelentve, hogy nem volt alkalma az e dokumentumokban szereplő információkat ellenőrizni, és hogy ezek az információk egyébként sem a jogvita tárgyát képező tényállás időszakára vonatkoznak.

28 A felperesek által a tárgyalás során előterjesztett iratok ezért nem kerültek az ügy aktájába.

29 A felperesek azt kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– csökkentse lényegesen a KME csoporttal szemben kiszabott bírságot;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére;

– kötelezze a Bizottságot az amiatt felmerült költségeik megfizetésére, hogy a bírság megfizetése helyett az Elsőfokú Bíróság ítéletére várva bankgaranciát nyújtottak;

– hozzon meg minden egyéb olyan intézkedést, amelyet megfelelőnek ítél.

30 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– utasítsa el a keresetet;

– kötelezze a felpereseket a költségek viselésére;

– növelje a felperesekkel szemben kiszabott bírság összegét.

A jogkérdésről

31 A felperesek keresetük alátámasztására a jelen ügyben öt jogalapra hivatkoznak, amelyek mind a velük szemben kiszabott bírság összegének meghatározásával kapcsolatosak. E jogalapok a kartell tényleges hatásának a bírság kiindulási összege kiszámításánál történt nem megfelelő figyelembevételére, az érintett piac nagyságának helytelen értékelésére, a bírság összegének a jogsértés időtartama miatti téves

megemelésére, az enyhítő körülmények figyelmen kívül hagyására, valamint az 1996. évi engedékenységi közlemény velük szembeni téves alkalmazására vonatkozik.

32 Elöljáróban emlékeztetni kell egyrészt, hogy a megtámadott határozat (290)–(387) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság a bírságokat a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése értelmében szabta ki, másrészt, bár a Bizottság a megtámadott határozatban nem utal kifejezetten a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásra (HL 1998. C 9., 3. o., magyar nyelvű különkiadás: 8. fejezet, 1. kötet, 171. o., a továbbiakban: iránymutatás), nyilvánvaló, hogy a bírságok összegét az ebben meghatározott módszer alkalmazásával határozta meg.

33 Az iránymutatás ugyan nem minősül jogi szabálynak, mégis olyan, a gyakorlatban követendő magatartási szabályt tartalmaz, amelytől a Bizottság nem térhet el anélkül, hogy azt ne indokolná meg (lásd a Bíróság C-397/03. P. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-4429. o.) 91. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

34 Az Elsőfokú Bíróság feladata tehát annak vizsgálata a megtámadott határozatban kiszabott bírságok jogszerűségének vizsgálata keretében, hogy a Bizottság a mérlegelési jogkörét az iránymutatásban meghatározott módszert követve gyakorolta-e, és amennyiben az Elsőfokú Bíróság azt állapítja meg, hogy a Bizottság e módszertől eltért, meg kell vizsgálnia, hogy ez az eltérés igazolt és jogilag megfelelően indokolt-e. Ezzel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy a Bíróság helybenhagyta egyrészt az iránymutatás alapelvét, másrészt az abban meghatározott módszert (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P.–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 252–255. pontja, 266–267. pontja, 312. és 313. pontja).

35 A Bizottság saját mérlegelési jogkörének az iránymutatás elfogadásából származó korlátozásával nem összeegyeztethetetlen a Bizottság alapvető mérlegelési mozgásterének fenntartása. Az iránymutatás számos olyan rugalmas elemet tartalmaz, amely

lehetővé teszi, hogy a Bizottság diszkrecionális jogkörét a 17. rendelet Bíróság által értelmezett rendelkezései értelmében gyakorolja (a fenti 34. pontban hivatkozott a Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 267. pontja).

36 Ezen túlmenően olyan területeken, amelyek tekintetében a Bizottság – például az időtartam alapján végrehajtott növelések mértékével kapcsolatosan – mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, a mérlegelésére vonatkozó jogszerűségi vizsgálat csupán a nyilvánvaló értékelési hiba fennállására vagy hiányára korlátozódik (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-241/01. sz., Scandinavian Airlines System kontra Bizottság ügyben 2005. július 18-án hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2917. o.] 64. és 79. pontját).

37 Mindazonáltal a Bizottság által gyakorolt mérlegelési mozgástér és az azzal kapcsolatban meghatározott korlátok nem kötik a közösségi bíróságot korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlásában az Elsőfokú Bíróság T-67/00., T-68/00., T-71/00. és T-78/00. sz., JFE Engineering és társai egyesített ügyekben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2501. o.] 538. pontja), és jogosult a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesíteni, következésképpen a kiszabott bírságot vagy kényszerítő bírságot megsemmisíteni, mérsékelni, illetve növelni (lásd e tekintetben a Bíróság C-3/06. P. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2007. február 8-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-1331. o.] 60–62. pontját és az Elsőfokú Bíróság T-368/00. sz., General Motors Nederland és Opel Nederland kontra Bizottság ügyben 2003. október 21-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-4491. o.] 181. pontját).

A kartell tényleges hatásának nem megfelelő figyelembe vételére vonatkozó, első jogalapról

A felek érvei

38 Az első jogalap keretében a felperesek arra hivatkoznak, hogy a Bizottság a jelen ügyben kiszabott bírságok megállapításakor köteles volt a kartell piacra gyakorolt tényleges

hatását figyelembe venni. Álláspontjuk szerint a megtámadott határozatban a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, mivel e kötelességének nem tett eleget. Ezzel megsértette az egyenlő bánásmód és az arányosság elvét, valamint az iránymutatást. Egyébiránt a megtámadott határozatnak a kartell tényleges hatásával kapcsolatos érvelése és végkövetkeztetése is téves, alá nem támasztott és ellentmondásos.

39 Ezen túlmenően a felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság a jelen ügyben a felperesekkel szemben kiszabott, a Wielanddal és az Outokumpuval szembeni bírság kiindulási összege háromszorosát kitevő bírságra vonatkozó indokolása miatt még inkább köteles lett volna a kartell piacra gyakorolt tényleges hatását megfelelően megállapítani. A felperesek emlékeztetnek, hogy a Bizottság a hivatkozott eltérő bánásmódot azzal indokolta, hogy az egyes vállalkozások különleges súlyát, és így jogellenes magatartásuk versenyre gyakorolt tényleges hatását figyelembe kell venni. A felperesek úgy vélik, hogy ezen indokolás nyilvánvalóan azon az előfeltételezésen alapul, hogy a kartell tényleg hatást gyakorolt a piacra. Az érintett vállalkozások külön magatartásának hatása alapján eltérő összegű bírságok kiszabásának csak akkor van értelme, ha a jogsértés összességében ténylegesen hatást gyakorolt a piacra.

40 A Bizottság azon álláspontja, miszerint a kartell súlyossága önmagában megfelelően igazolja a KME csoporttal szemben kiszabott bírság kiindulási összegét, nem megalapozott és elfogadhatatlan.

41 A felperesek emlékeztetnek, hogy a kifogásközlésre válaszul beadtak egy tanácsadó cég által készített jelentést (a továbbiakban: első jelentés), amely kimutatta, hogy a jogsértés nem volt tényleges hatással az árakra. Továbbá a jelen eljárás során a felperesek a keresethez, illetve a válaszukhoz csatolva két másik jelentést is előterjesztettek (a továbbiakban: első kiegészítő jelentés és második kiegészítő jelentés). Az első jelentés szerzői közül két személy által szerkesztett két kiegészítő jelentés az előbbi jelentés következtetéseit erősíti meg.

42 A felperesek a megtámadott határozat (299), (300) és (314) preambulumbekezdésére hivatkozva fenntartják, hogy a Bizottság megközelítése ellentmondásos, mivel nem logikus, hogy a Bizottság egyrészt azt állítja, hogy nem lehetett megállapítani a kartell árakra gyakorolt hatását, másrészt pedig megállapítja, hogy a kartell ténylegesen hatást gyakorolt az árakra.

43 A felperesek kijelentik, hogy a Bizottságnak az általa megfigyelt áremelések és a keresleti növekedés közötti egybeesésre tekintettel empirikus elemzést kellett volna végeznie. Megfelelő ekonometriai vizsgálat hiányában a Bizottságnak azt kellett volna megállapítania, hogy eleve lehetetlen meghatározni, hogy az áremelés a vállalkozások közötti együttműködés eredménye volt-e, vagy teljes mértékben a keresletnövekedésnek volt-e köszönhető.

44 A felperesek továbbá azt állítják, hogy a Bizottságnak az első jelentéssel kapcsolatos állításai tévesek. E tekintetben különösen a két kiegészítő jelentésre hivatkoznak, és kijelentik, hogy az első jelentésben található elemzés helyesen mutatta ki, hogy a kartell egyáltalán nem gyakorolt tényleges hatást az árváltozásokra.

45 Végül a felperesek a negyedik jogalap keretében kifejtett érvekre hivatkozva azt állítják, hogy az akta a versenyellenes megállapodások megszegésére vonatkozó példákat tartalmaz, továbbá azt, hogy a felperesek a kartellt korlátozottan hajtották végre.

46 A felperesek tehát arra a következtetésre jutottak, hogy bírságuk kiindulási összegét a kartelljogsértésekre alkalmazható bírságok legalacsonyabb szintjén, továbbá a Wielanddal és az Outokumpuval szemben kiszabott bírság háromszorosánál alacsonyabb összegben kellett volna megállapítani.

47 A Bizottság e jogalap elutasítását kéri.

48 A Bizottság különösen arra hivatkozik, hogy a felperesek a jogsértésnek a Bizottság által megállapított, piacra gyakorolt hatására utaló négy szempontból hármat – vagyis a vevőknek tett ár- és mennyiségi ajánlatokra gyakorolt befolyást, az egyeztetett áremelések végrehajtását, valamint a piaci részesedések stabilizálását – sem a kifogásközlésre adott válaszukban, sem keresetükben nem vitattak.

49 A Bizottság hangsúlyozza, hogy e három szempontot a felperesek a válaszukban vitatták először, így ez új jogalapnak minősül, és következésképpen az eljárási szabályzat 48. cikke 2. §-ának értelmében elfogadhatatlan. A Bizottság továbbá arra hivatkozik, hogy a fent hivatkozott tényeket a kifogásközlésben a jogsértést képező tényezők között sorolta fel. A Bizottság megjegyzi, hogy azzal, hogy a felperesek bírságát 30%-kal csökkentette, különösen azt a tényt vette figyelembe, hogy a szóban forgó tényeket nem vitatták a közigazgatási eljárás során. Kiemeli, hogy nem csökkentette volna a bírságot, ha a felperesek a kifogásközlésre adott válaszukban vitatták volna e tényeket. Következésképpen a Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság emelje meg a felperesekkel szemben kiszabott bírság összegét.

50 A Bizottság továbbá elfogadhatatlansági kifogást emel a második kiegészítő jelentéssel szemben. Álláspontja szerint ez a jelentés az eljárási szabályzat 48. cikk 1. §-ának értelemében elfogadhatatlan. Ahelyett, hogy cáfolnák a Bizottság által az ellenkérelemben a korábbi számításokkal kapcsolatban megfogalmazott kifogásokat, a második kiegészítő jelentés szerzői az első kiegészítő jelentés számításait helyettesítő további számításokat próbáltak végezni. A Bizottság véleménye szerint a második kiegészítő jelentést az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontja értelmében ugyancsak el kell utasítani azon indokból, hogy ugyan e dokumentum csak mellékletként szerepel, olyan érveket tartalmaz, amelyek érdemben nyújtanak választ a Bizottság által az ellenkérelemben előterjesztett érvekre.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

51 Elöljáróban a Bizottság által felhozott elfogadhatatlansági kifogásról, valamint annak viszonkeresetéről kell határozni.

52 Először is a „a kartell piacra gyakorolt hatására utaló négyből három szempont" kétségbe vonására vonatkozó érvvel kapcsolatosan meg kell állapítani, hogy a felperesek keresetükben a Bizottság azon következtetését vonták kétségbe, miszerint a kartell a teljes piacra tényleges hatást gyakorolt. Kijelentették, hogy a kartell egyáltalán nem befolyásolta jelentősen az árakat, és fenntartották, hogy a piaci részesedések stabilizálása, illetve az áremelések végrehajtása nem relevánsak a jogsértés tényleges hatásának bizonyítása tekintetében.

53 Meg kell állapítani, hogy a felperesek ezen érvelést a Bizottság által az ellenkérelemben előadott azon kijelentésre válaszul fejtették ki, miszerint a keresetben a kartell piacra gyakorolt hatására utaló négy szempontból hármat nem vitattak. Ennélfogva a Bizottság által ennek kapcsán felhozott elfogadhatatlansági kifogás nyilvánvalóan megalapozatlan, következésképpen viszontkereset is elfogadhatatlan.

54 Annak kapcsán, hogy a második kiegészítő jelentés az eljárási szabályzat 48. cikkének 1. §-a értelmében elfogadható bizonyítékfelajánlásnak minősül-e, a válaszban, illetve a viszonválaszban a felek további bizonyítékokat ajánlhatnak fel érveik alátámasztására, ám a bizonyítékok késedelmes felajánlását indokolni kell. Mindazonáltal e rendelkezés az új bizonyítékok felajánlására vonatkozik, és azt az eljárási szabályzat 66. cikke 2. §-ának fényében kell értelmezni, amely kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az ellenbizonyítás és a felajánlott bizonyítékok kiegészítése megengedett (a Bíróság C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., I-8417. o.] 72. pontja, és az Elsőfokú Bíróság T-448/04. sz., Bizottság kontra Trends ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 52. pontja).

55 A jelen ügyben a felperesek két közgazdasági tanulmányt, vagyis az első jelentést és az első kiegészítő jelentést csatolták a keresetlevélhez azon állításuk alátámasztása végett, miszerint a jogsértés egyáltalán nem befolyásolta a piacot. A Bizottság ellenkérelmében annak bizonyítására vonatkozóan adott elő érveket, hogy az első jelentésben, valamint az első kiegészítő jelentésben alkalmazott módszertan és mérési eszközök hibásak, megbízhatóságuk pedig bizonytalan, valamint e jelentések eredményei egyébként sem cáfolják azt a megállapítást, miszerint a kartell befolyásolta az árakat.

56 Ennélfogva a második kiegészítő jelentés – amely a Bizottság fent hivatkozott kifogásainak megcáfolására hivatott – nem új bizonyítékfelajánlásnak tekintendő, hanem azon, a kartell árakra gyakorolt hatásának hiányára vonatkozó bizonyítékok kiegészítésének, amelyeket a felperesek a kereset benyújtásakor előterjesztettek.

57 A Bizottság azon kifogása kapcsán, miszerint a második kiegészítő jelentés annak ellenére, hogy csak mellékletként szerepel, olyan érveket tartalmaz, amelyek érdemben nyújtanak választ az ellenkérelmében előterjesztett érvekre, emlékeztetni kell arra, hogy nem az Elsőfokú Bíróságnak kell a mellékletekben megkeresnie és azonosítania azokat a jogalapokat, amelyek meglátása szerint a kereset alapját képezhetik, mivel e mellékleteknek tisztán bizonyító és kisegítő szerepük van (lásd az Elsőfokú Bíróság T-201/04. sz., Microsoft kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3601. o.] 94. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

58 A jelen ügyben a felperesek válaszukban részben mint hatástalant, részben mint megalapozatlant vetették el a Bizottságnak a keresethez csatolt két jelentéssel kapcsolatos kifogásait. Ezen belül a felperesek válaszukban azt állították, hogy még ha figyelembe vesszük is a Bizottság módszertani kifogásait, a hivatkozott jelentések akkor is ugyanazon eredményre jutnak, vagyis arra, hogy a kartell nem befolyásolta az árakat. Fenntartották továbbá, hogy a Bizottságnak a fent hivatkozott két jelentésben foglalt bizonyos adatokkal kapcsolatos értelmezése statisztikai szempontból megtévesztő volt.

59 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a második kiegészítő jelentés nem tartalmaz új jogi érveket, hanem új számítási módszerekkel és közgazdasági hivatkozásokkal támasztja alá a válaszban megfogalmazott állításokat. Következésképpen a felperesek által az első jogalap keretében felajánlott összes bizonyítékot és hivatkozott összes kifogást elfogadhatónak kell tekinteni.

60 A jelen jogalap megalapozottságával kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a felperesek ezzel a Bizottságnak a jogsértés súlyával kapcsolatos értékelését (lásd a fenti 12. és 13. pontot), valamint az általa az érintett vállalkozások piaci részesedése alapján tanúsított eltérő bánásmódot (lásd a fenti 16. pontot) vonják kétségbe.

61 Először is az érintett vállalkozássokkal szembeni eltérő bánásmódot a Bizottság a megtámadott határozatban azzal indokolta, hogy „az egyes vállalkozások különleges súlyát, és így jogellenes magatartásukat" (a megtámadott határozat (322) preambulumbekezdése) figyelembe kellett venni. Mindazonáltal hangsúlyozni kell, hogy még ha nincs is bizonyíték arra, hogy a jogsértés ténylegesen befolyásolta a piacot, a Bizottság jogosult – amint azt a megtámadott határozat (326)–(329) preambulumbekezdése is kimondja – az érintett vállalkozásokat az érintett piacon fennálló piaci részesedéseik függvényében eltérően kezelni.

62 Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az egyes érintett, korlátozó magatartást tanúsító vállalkozások adott piacon fennálló piaci részesedése olyan objektív tényezőnek tekinthető, amely mutatja e magatartás szabad versenyre gyakorolt káros hatásának pontos mértékét (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-236/01., T-239/01., T-244/01–T-246/01., T-251/01. és T-252/01. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., II-1181. o.] 197. pontját).

63 Ráadásul a jogsértés súlyának mérlegelésével kapcsolatban azt is meg kell jegyezni, hogy még ha a Bizottság nem is bizonyította volna, hogy a kartell ténylegesen befolyásolta

a piacot, ez a tény akkor is irreleváns lett volna a jogsértés „különösen súlyos” minősítése, és ebből következően a bírság összege tekintetében.

64 Ebben a vonatkozásban meg kell állapítani, hogy a versenyszabályok megsértésére vonatkozó, a 17. rendelettel létrehozott és az ítélkezési gyakorlatban értelmezett közösségi szankciórendszerből az következik, hogy a kartellek jellegüknél fogva a legszigorúbb bírságokkal büntetendők. A kartelleknek a piacra gyakorolt esetleges hatása és különösen az, hogy a versenykorlátozás mennyivel hozott létre magasabb árakat ahhoz a helyzethez képest, amely a kartell hiányában állt volna fenn, nem meghatározó ismérv a bírságok szintjének megállapítása tekintetében (lásd e tekintetben a Bíróság 100/80–103/80. sz., Musique Diffusion française és társai egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 1825. o.] 120. és 129. pontját; a C-219/95. P. sz., Ferriere Nord kontra Bizottság ügyben 1997. július 17-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-4411. o.] 33. pontját; a C-286/98. P. sz., Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9925. o.] 68–77. pontját, valamint a C-407/04. P. sz., Dalmine kontra Bizottság ügyben 2007. január 25-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-829. o.] 129. és 130. pontját; a fenti 62. pontban hivatkozott Tokai Carbon és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 225. pontját; lásd továbbá a Mischo főtanácsnok által a Bíróság C-283/98. P. sz., Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletéhez [EBHT 2000., I-9855. o.] kapcsolódóan ismertetett indítvány [EBHT 2000., I-9858. o.] 95–101. pontját).

65 Hozzá kell még fűzni, az iránymutatásból az következik, hogy azok a megállapodások vagy összehangolt magatartások, amelyek különösen – mint a jelen esetben – az árak rögzítését és a vevők felosztását célozzák, pusztán a jellegük alapján „különösen súlyosnak” minősülhetnek anélkül, hogy e magatartások sajátos hatását vagy földrajzi kiterjedését meg kellene határozni. E következtetést alátámasztja az a tény, hogy míg a „súlyos” jogsértések leírása kifejezetten hivatkozik a piacra és a közös piac kiterjedt területeire gyakorolt hatásra, a „különösen súlyos” jogsértések leírása nem említ semmilyen követelményt a piacra gyakorolt tényleges hatásra, illetve adott földrajzi területre gyakorolt hatásra vonatkozóan (az Elsőfokú Bíróság T-38/02. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2005. október 25-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-4407. o.] 150. pontja).

66 Ezen túlmenően az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy a Bizottság a kartell érintett piacra gyakorolt tényleges hatását jogilag megfelelő módon bizonyította.

67 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a felperesek azon előfeltételezését, miszerint a Bizottság – amennyiben úgy vélné, hogy a bírság összegének megállapításához szükség van a kartell tényleges hatásának meghatározására – köteles lenne tudományosan bizonyítani a kartell piacra gyakorolt kézzelfogható gazdasági hatását, valamint az e hatás és a jogsértés közötti okozati összefüggést, az ítélkezési gyakorlat elutasítja.

68 Az Elsőfokú Bíróság már többször megállapította, hogy a kartellnek az érintett piacra gyakorolt tényleges hatását kellően bizonyítottnak kell tekinteni, amennyiben a Bizottság olyan konkrét és megbízható bizonyítékkal szolgál, amely megfelelő fokú valószínűséggel támasztja alá azt, hogy a kartell hatást gyakorolt a piacra (lásd különösen az Elsőfokú Bíróság fenti 36. pontban hivatkozott Scandinavian Airlines System kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 122. pontját; a T-59/02. sz., Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3627. o.] 159–161. pontját; a T-43/02. sz., Jungbunzlauer kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3435. o.] 153–155. pontját; a T-329/01. sz., Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3255. o.] 176–178. pontját; a T-322/01. sz., Roquette Frères kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3137. o.] 73–75. pontját).

69 E tekintetben fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a felperesek nem vitatták azon, a fenti 13. pontban ismertetett tények valósságát, amelyekre a Bizottság a kartell piacra gyakorolt hatásának megállapítása érdekében támaszkodott, vagyis azon tényt, hogy azon időszakban, amikor a résztvevők a versenyellenes megállapodást kevéssé tartották be, az árak csökkentek, más időszakok alatt viszont jelentősen növekedtek, az eladási mennyiségekre és az árszintekre vonatkozó adatcsererendszert hoztak létre, azt, hogy a kartell tagjai összességükben jelentős piaci részesedéssel rendelkeztek, illetve hogy a kartell egyes résztvevőinek piaci részesedése viszonylagosan állandó volt a jogsértés teljes időszaka alatt. A felperesek csupán arra hivatkoztak, hogy a fent hivatkozott tények nem voltak alkalmasak annak bizonyítására, hogy a szóban forgó jogsértés ténylegesen hatást gyakorolt a piacra.

70 Az ítélkezési gyakorlatból az derül ki, hogy a Bizottság a fent felsorolt mutatók alapján jogosan következtethet arra, hogy a jogsértés hatást gyakorolt a piacra (lásd e tekintetben a fenti 68. pontban hivatkozott Jungbunzlauer kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 159. pontját; a fenti 68. pontban hivatkozott Roquette Frères kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 78. pontját; a fenti 68. pontban hivatkozott T-59/02. sz., Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 165. pontját; a fenti 68. pontban hivatkozott T-329/01. sz., Archer Daniels Midland kontra Bizottság

ügyben hozott ítélet 181. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-259/02–T-264/02. és T-271/02. sz., Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai egyesített ügyekben 2006. december 14-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-5169. o.] 285–287. pontját).

71 A felperesek azon érvével kapcsolatban, miszerint az akta a versenyellenes megállapodások megszegésére vonatkozó példákat tartalmaz, meg kell jegyezni, hogy azon tény, hogy a kartell tagjai nem tartották be állandóan a megállapodásokat, nem elegendő a piacra gyakorolt hatás kizárására (lásd e tekintetben a fenti 65. pontban hivatkozott Groupe Danone kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 148. pontját).

72 A felperesek által a saját magatartásukra alapított érveket nem lehet elfogadni, ugyanis valamely vállalkozás állítólagos tényleges magatartása nem releváns a kartellnek a piacra gyakorolt hatása mérlegelésénél, mivel kizárólag a jogsértésből származó hatások összességét kell figyelembe venni (az Elsőfokú Bíróság T-224/00. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients ügyben 2003. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-2597. o.] 167. pontja). Ráadásul a felperesek nem kifogásolhatják, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (303) preambulumbekezdésében azt állapította meg, hogy az első jelentés nem tette lehetővé, hogy megcáfolják a kartell piacra gyakorolt tényleges hatására vonatkozó következtetéseit. A fent hivatkozott jelentésben foglalt ekonometriai elemzés ugyanis csak a felperesekre vonatkozó adatokat dolgozza fel.

73 Ennélfogva a fenti megfontolásokra tekintettel a jelen jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

74 Ezen túlmenően az Elsőfokú Bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva, továbbá a fenti megfontolások fényében úgy ítéli meg, hogy a Bizottság által a jogsértés súlyának függvényében megállapított bírság kiindulási összegével kapcsolatos mérlegelést nem kell kétségbe vonni.

A jogsértés által érintett ágazat nagyságának helytelen értékelésére vonatkozó, második jogalapról

A felek érvei

75 A második jogalapban a felperesek arra hivatkoznak, hogy a Bizottság azzal, hogy az érintett piac értékét 288 millió euróra becsülte, eltúlozta e piac méretét, és ennélfogva a jogsértés súlyát, ami túlzott mértékű bírság kiszabásához vezetett. A felperesek továbbá azt állítják, hogy a Bizottság megközelítése sérti az egyenlő bánásmód elvét.

76 A felperesek elöljáróban megjegyzik, hogy az ipari csövek ágazatában a termékek összesített ára általában a réz London Metal Exchange-en (londoni fémtőzsde, a továbbiakban: LME) történő aktuális árjegyzéséből, valamint a feldolgozás költségéből – amely a gyártó által hozzáadott értéknek felel meg (a továbbiakban: feldolgozási árrés) – tevődik össze. Az ipari csövek gyártásához szükséges nyersanyagot vagy a vevő, vagy maga az ipari csőgyártó bocsátja rendelkezésre, amelyet az utóbbi a végső ár összegébe beszámítva számol el.

77 A felperesek álláspontja szerint az érintett piac mérete a bírság kiindulási összegének meghatározásakor releváns tényező. A felperesek legalábbis azt állítják, hogy a jelen ügyben a Bizottság a bírság kiindulási összegét az érintett piac mérete alapján határozta meg.

78 A felperesek megjegyzik, hogy az ipari csövek gyártóiként egyáltalán nem tudják befolyásolni a fő nyersanyag, vagyis a réz árát, amely nagyjából kétharmadát teszi ki a vevőik által fizetett végső árnak. Ezzel kapcsolatosan a felperesek emlékeztetnek arra, hogy az ipari csövek ágazatában a termékek összesített ára általában a réz London Metal Exchange-en (londoni fémtőzsde, a továbbiakban: LME) történő aktuális árjegyzéséből, valamint a feldolgozás költségéből – amely a gyártó által hozzáadott értéknek felel meg

(a továbbiakban: feldolgozási árrés) – tevődik össze. Az ipari csövek gyártásához szükséges nyersanyagot vagy a vevő, vagy maga az ipari csőgyártó bocsátja rendelkezésre, amelyet az utóbbi a végső ár összegébe beszámítva számol el. Következésképpen az érintett piac tényleges gazdasági súlya a feldolgozási árrésre korlátozódik.

79 Egyébiránt a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése értelmében a 10%-os felső határ tekintetében figyelembe veendő teljes forgalom fogalma a jelen ügyben irreleváns, ugyanis a Bizottság és a közösségi bíróság az érintett piac méretének kiszámítása során jogosult e fogalmat eltérően értelmezni. A forgalom ugyanis a termékek piaca méretének csupán pontatlan mutatója. Bizonyos esetekben a Bizottság más tényezők segítségével jobban fel tudja mérni a piac méretét.

80 A fentiekben kifejtettekre támaszkodva a felperesek fenntartják, hogy a Bizottságnak az érintett piac felmérése során a szóban forgó termékek árának nagyjából kétharmadát le kellett volna vonnia, és ezáltal a Bizottság a bírság kiindulási összegét alacsonyabb összegben rögzíthette volna. A felperesek megállapítják, hogy a Bizottság azzal, hogy a réz árát nem vonta le az érintett piac forgalmából, figyelmen kívül hagyta a szóban forgó piacon fennálló gazdasági valóságot, ezért a bírság kiindulási összegét a jogsértés súlyához képest túlzott mértékben állapította meg, és ezzel megsértette a 17. rendelet 15. cikkét, valamint az iránymutatást.

81 A felperesek álláspontja szerint azon tény, hogy a kartell a feldolgozási árrésre és a kereskedelmi feltételekre irányuló jogsértésen túl a piac és az ügyfelek felosztását, valamint jogellenes adatcserét is magában foglalta, nem érinti azon állításuk érvényességét, miszerint a bírság kiindulási összegének mérlegelésekor a szóban forgó piac mérete kizárólag a feldolgozási árrésnek megfelelő forgalom alapján állapítható meg.

82 Ezen túlmenően a felperesek azt állítják, ahhoz hogy valamely szankció elrettentő legyen, annak a kartell által előidézett haszonnal kell összefüggnie, és hogy a jelen ügyben a kartell tagjai által nyert hasznok nem a felhasznált fém árától függtek, hanem csupán a csövekkel kapcsolatos árréstől. Egyébként a Bizottság e formalista megközelítése ahhoz vezet, hogy a feldolgozóipar gazdasági szereplőit szigorúbban kezeli, mint a beszállítói piacon tevékenykedő vállalkozásokat. Ugyanez igaz a drága nyersanyagokat feldolgozó gazdasági szereplőkre az olcsó nyersanyagokkal dolgozó szereplőkhöz képest.

83 A Bizottság a felperesek által hivatkozott jogalap elutasítását kéri. Viszonválaszában arra hivatkozik, hogy a felperesek a válaszukban vitatták először a megtámadott határozatnak az ármegállapodásnak a fizetési és szállítási feltételekre, valamint a bizományosi készletekre történő kiterjesztésére vonatkozó egyes következtetéseit. A Bizottság továbbá megjegyzi, azzal hogy az engedékenységi közlemény címén a KME csoporttal szemben kiszabott bírság összegét 30%-kal csökkentette, különösen azt vette figyelembe, hogy e következtetéseket az utóbbi nem vitatta. A Bizottság ezért azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság a fentiekben ismertetett érveket utasítsa el mint elfogadhatatlanokat, és korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása keretében növelje a KME csoporttal szemben kiszabott bírság összegét.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

84 Elöljáróban meg kell állapítani, nincs helye sem a Bizottság által felhozott elfogadhatatlansági kifogásról, sem az utóbbi viszontkeresetéről dönteni. A felperesek ugyanis a tárgyalás során az Elsőfokú Bíróság által feltett kérdésekre válaszolva kifejezetten elismerték, hogy a szóban forgó kartell kiterjedt a fizetési és szállítási feltételekre, valamint a bizományosi készletekre. Mindenesetre meg kell állapítani, hogy a felhozott elfogadhatatlansági kifogás nyilvánvalóan megalapozatlan, és a viszontkereset is elfogadhatatlan, mivel az aktából kiderül, hogy azon elméletet, miszerint a jogsértés csak a feldolgozói piacot érintette, a felperesek mind a közigazgatási eljárás során, mind a keresetükben fenntartották.

85 Az ügy érdemével kapcsolatosan először ki kell emelni, hogy a Bizottság által a megtámadott határozatban alkalmazott (lásd a fenti 32. pontot) és az iránymutatásban meghatározott módszer átalányt alkalmazó logikát követ, miszerint a bírságnak a jogsértés súlyának függvényében meghatározott általános kiindulási összegét a jogsértés jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását (ha ez a hatás mérhető), valamint az érintett földrajzi piac méretét figyelembe véve kell kiszámítani (az iránymutatás 1. A. pontjának első bekezdése). Ezt követően a Bizottság a bírság általános kiindulási összegét minden egyes résztvevővel szemben különösen annak méretének függvényében egyéniesíti.

86 Egyébiránt a kiszabandó bírság kiindulási összegének meghatározása során a Bizottság, anélkül hogy erre köteles lenne, figyelembe veheti az érintett piac méretét (az Elsőfokú Bíróság T-15/02. sz., BASF kontra Bizottság ügyben 2006. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-497. o.] 134. pontja és a fenti, 68. pontban hivatkozott Roquette Frères kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 149. és 150. pontja).

87 Mindemellett világosan kitűnik a megtámadott határozatból, hogy a Bizottság a jelen ügyben úgy döntött, hogy a szóban forgó jogsértés súlyának mérlegelésekor figyelembe veszi az ipari csövek EGT-n belüli piacának méretét. Ugyan a Bizottság már a jogsértés jellege alapján megállapította, hogy az az iránymutatás értelmében „nagyon súlyos" ((294) preambulumbekezdés), a megtámadott határozatban a jogsértés súlyát és következésképpen a bírság általános kiindulási összegét a kartell piacra gyakorolt tényleges hatásainak ((295)–(314) preambulumbekezdés), az érintett piac földrajzi kiterjedésének ((315)–(317) preambulumbekezdés), és annak a ténynek figyelembevételével határozta meg, hogy a szóban forgó ágazat jelentős piacnak minősül, amelynek EGT-n belüli nagyságát a Bizottság 288 millió euróra becsülte ((318) és (319) preambulumbekezdés).

88 Ugyan a jogsértés súlyának mérlegelésekor, valamint a bírság kiinduló összegének megállapításakor az érintett piac mérete csupán az egyik volt azon tényezők közül, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban figyelembe vett, ettől még igaz, hogy a Bizottság a bírság hivatkozott összegét e tényező figyelembevételével állapította meg. Ennélfogva a Bizottság azon állítását, miszerint a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összege nem lenne szükségszerűen alacsonyabb 35 millió eurónál akkor sem, ha a réz árát levonta volna a piac forgalmából, el kell utasítani.

89 Következésképpen azt kell megvizsgálni, hogy a Bizottság az érintett piac méretének mérlegelésekor tévesen vette-e figyelembe a réz árát.

90 A felperesek ezzel kapcsolatosan arra hivatkoznak egyrészt, hogy az iparirézcső-gyártók a réz árát nem tudják ellenőrizni, mivel azt az LME határozza meg, másrészt pedig az ipari rézcsövek vevői saját maguk döntik el, milyen áron szerzik be a fém nyersanyagot. A felperesek továbbá hangsúlyozzák, hogy a réz árának ingadozásai nem befolyásolják a hasznot.

91 Mindemellett meg kell jegyezni, hogy semmiféle ésszerű érv nem követeli meg, hogy az érintett piac forgalmát bizonyos gyártási költségek kizárásával számítsák ki. Amint azt a Bizottság helyesen jegyezte meg, minden ipari ágazatban léteznek a végtermékkel járó költségek, amelyeket a gyártó nem képes ellenőrzése alá vonni, egész tevékenységének mégis olyan alapvető elemét képezik, amelyek ebből következően a bírság kiindulási összegének meghatározása során nem zárhatók ki a forgalom kiszámításakor (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-25/95., T-26/95., T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., Cimenteries CBR és társai egyesített ügyekben 2000. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-491. o.] 5030. és 5031. pontját). Az a tény, hogy a réz ára az ipari rézcsövek végső árának jelentős részét teszi ki, vagy hogy a réz árának ingadozásaival járó kockázatok sokkal nagyobbak, mint más nyersanyagok tekintetében, nem cáfolja meg ezt az állítást.

92 Végül a felperesek annak bizonyítására vonatkozó különböző kifogásai, miszerint a bírságok elrettentő jellegével kapcsolatos célkitűzés, valamint az egyenlő bánásmód tiszteletben tartása érdekében az érintett piac forgalmának alkalmazása helyett a bírságok összegét az érintett ágazat jövedelmezősége, vagy az ezzel összefüggő hozzáadott érték függvényében kellene megállapítani, irrelevánsak. E tekintetben először is megállapítandó, hogy a Bizottság a jogsértés súlyát számos tényező alapján

határozza meg, amelyek tekintetében mérlegelési jogkörrel rendelkezik (az Elsőfokú Bíróság T-101/05. és T-111/05. sz., BASF és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-4949. o.] 65. pontja), anélkül azonban, hogy létezne kötelezően figyelembe veendő szempontok kötött vagy kimerítő listája (a fenti 64. pontban hivatkozott Dalmine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 129. pontja), és nem a közösségi bíróság, hanem a Bizottság feladata, hogy mérlegelési jogköre keretében, továbbá az egyenlő bánásmód elvéből és a 17. rendeletből fakadó korlátok között kiválassza azon tényezőket és számadatokat, amelyeket az EK 81. cikkben meghatározott tilalmak tiszteletben tartását biztosító politikája végrehatása során figyelembe vesz.

93 Vitathatatlan továbbá, hogy valamely vállalkozás vagy piac forgalma mint a jogsértés súlyának egyik értékelési tényezője szükségszerűen hozzávetőleges és tökéletlen. E tényező ugyanis nem tesz különbséget a jelentős hozzáadott értékű és az alacsony hozzáadott értékű ágazatok, illetve a jövedelmező és a kevésbé jövedelmező vállalkozások között. Mindazonáltal, hozzávetőleges jellege ellenére, a forgalmat jelenleg mind a közösségi jogalkotó, mind a Bizottság, illetve a Bíróság a versenyjog területén az érintett vállalkozások méretének és gazdasági erejének felmérése tekintetében megfelelő kritériumként ismeri el (lásd különösen a fenti 64. pontban hivatkozott Musique Diffusion française és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 121. pontját; a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdését; a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanács rendelet (HL 2004. L 24., 1. o.) (10) preambulumbekezdését, valamint 14. és 15. cikkét).

94 Meg kell tehát állapítani, hogy a Bizottság az érintett piac méretének meghatározásakor jogszerűen vette figyelembe a réz árát.

A bírság összegének a jogsértés időtartama miatti téves megemelésére vonatkozó, harmadik jogalapról

A felek érvei

95 A felperesek lényegében arra hivatkoznak, hogy azzal, hogy a Bizottság a velük szemben kiszabott bírság kiindulási összegét a jogsértésben való részvétel minden egyes évére nézve 10%-kal növelte, megsértette az iránymutatást, valamint az egyenlő bánásmód és az arányosság elvét, mivel nem vette figyelembe, hogy a kartell fennállása során annak intenzitása többször változott.

96 Ezzel kapcsolatosan megjegyzik, hogy a jogsértés éveiként történő 10%-os növelés a Bizottság által az iránymutatás értelmében a hosszú időtartamú jogsértések tekintetében megállapítható növelés legmagasabb mértéke. Ennélfogva a bírság kiindulási összegének időtartam címén való emelésének nem mechanikus jellegűnek, hanem a jogsértés fogyasztókra gyakorolt tényleges és objektív hatásával arányosnak kell lennie.

97 A felperesek hangsúlyozzák, hogy az a tény, hogy a Bizottság összetett kartellek esetén az „egyetlen és folyamatos jogsértésre" hivatkozhat annak érdekében, hogy a jogsértésért való felelősséget olyan vállalkozásokra is kiterjeszthesse, amelyek nem vettek közvetlenül részt az egységes kartellt létrehozó összes tényezőben, elengedhetetlenné teszi, hogy a Bizottság a bírságnak az időtartam címén történő növelését a kartell esetleges alacsonyabb aktivitású időszakaira tekintettel állapítsa meg.

98 A jelen ügyben a tények nem indokolják a jogsértés éveiként történő 10%-os növelést, mivel először is a szóban forgó kartell egyáltalán nem gyakorolt jelentős hatást az árakra, másodszor pedig a kartell tevékenységeinek intenzitása a jogsértés időtartama alatt változott, amint azt a Bizottság egyébiránt a megtámadott határozat számos preambulumbekezdésében meg is jegyezte.

99 A Bizottság a jelen jogalap elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

100 Emlékeztetni kell, hogy a bírságnak az időtartamra való tekintettel történő emelése nem korlátozódik arra az esetre, amikor közvetlen kapcsolat áll fenn az időtartam és a versenyszabályok által érintett közösségi célok jelentősebb sérelme között (lásd e tekintetben a fenti 85. pontban hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2003., II-4071. o.] 278. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

101 Az iránymutatásból továbbá kitűnik, hogy a Bizottság nem hozott létre semmiféle átfedést vagy kölcsönös összefüggést a jogsértés súlyának, valamint időtartamának értékelése között.

102 Ellenkezőleg, először is az iránymutatás szerkezetéből következően a jogsértés súlyának értékelését a bírság általános kiindulási összegének megállapítása érdekében írja elő.

Másodszor a jogsértés súlyát az érintett vállalkozás jellemzői – nevezetesen annak mérete, valamint az érintett piacon elfoglalt helye – fényében kell elemezni, ami alapján a Bizottság a kiindulási összeget súlyozhatja, a vállalkozásokat csoportokba oszthatja, illetve rögzíthet egyéniesített kiindulási összeget. Harmadszor a Bizottság a jogsértés időtartamát figyelembe veszi az alapösszeg megállapításánál, negyedszer az iránymutatás előírja azon súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevételét, amelyek lehetővé teszik a bírság összegének további módosítását, tekintettel különösen az érintett vállalkozásoknak a jogsértés megvalósításában játszott passzív vagy aktív szerepére.

103 Ebből következően a puszta tény, hogy a Bizottság fenntartotta magának azt a lehetőséget, hogy a bírság kiindulási összegét a jogsértés minden egyes évére vonatkozóan – a hosszú időtartamú jogsértések esetén – a jogsértés súlya alapján rögzített összegnek akár 10%-ával növelje, egyáltalán nem kötelezi arra, hogy ezt a mértéket a kartell tevékenységének intenzitása vagy hatásai, vagy akár a jogsértés súlya függvényében állapítsa meg. A Bizottság feladata, hogy mérlegelési mozgásterének keretében (lásd a fenti 31. pontot) döntsön arról, milyen mértékű növelést kíván alkalmazni a jogsértés időtartamának címén.

104 A jelen ügyben a Bizottság a megtámadott határozat (335) és (340) preambulumbekezdésében azt állapította meg, hogy a KME csoport tizenkét éven és tíz hónapon keresztül vett részt a jogsértésben, amely időtartam az iránymutatás értelmében hosszúnak minősül, és ezért 125%-kal növelte a bírság összegét. Ezzel a Bizottság nem tért el az iránymutatásban saját maga által felállított szabályoktól. Végül az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy a 125%-os növelés a jelen ügyben nem aránytalan.

105 E megfontolások összességéből következően a bírság összegének a jogsértés időtartamának címén való növelésére vonatkozó jogalapot el kell utasítani mint megalapozatlant.

A bizonyos enyhítő körülmények figyelmen kívül hagyására vonatkozó, negyedik jogalapról

A felek érvei

106 A negyedik jogalap keretében a felperesek négy kifogásra hivatkoznak, és azt állítják, hogy a Bizottság megsértette az iránymutatás 3. pontját azzal, hogy bizonyos enyhítő körülményeket nem vett figyelembe.

107 A felperesek elsősorban arra hivatkoznak, hogy ugyan nem tartózkodtak rendszeresen a jogvita tárgyát képező megállapodások végrehajtásától, ám azokat korlátozottan hajtották végre, amely tényt enyhítő körülménynek kell minősíteni.

108 Másodsorban a felperesek fenntartják, hogy a Bizottság helytelenül hagyta figyelmen kívül azt a tényt, hogy a Bizottság vizsgálatát követően haladéktalanul és önkéntesen véget vetettek a jogsértésnek.

109 Harmadsorban a felperesek kijelentik, hogy a Bizottság helytelenül nem minősítette enyhítő körülménynek az ipari csövek ágazatának nehéz gazdasági helyzetét. Ezzel megsértette az egyenlő bánásmód elvét, és messze túllépte mérlegelési jogkörét, mivel a jelen ügyhöz hasonló ügyekben alkalmazottaknál szigorúbb feltételeket alkalmazott. Ezzel kapcsolatban a felperesek olyan korábbi bizottsági határozatokra hivatkoznak,

amelyekben a nehéz gazdasági körülmények a bírságok alapösszegének csökkentését indokolták.

110 Negyedsorban a felperesek arra hivatkoznak, hogy a Bizottság az iránymutatás 3. pontjának hatodik franciabekezdését, valamint a méltányosság és az egyenlő bánásmód elvét megsértve a megtámadott határozatban nem megfelelően vette figyelembe a jogsértés teljes időtartamának megállapításához való hozzájárulásukat. Az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban (COMP/E-2/37.857 „szerves peroxidok”-ügy) 2003. december 10-én hozott 2005/349/EK bizottsági határozatból (HL 2005. L 110., 44. o.) az következik, hogy azzal a társasággal szemben, amely meghatározó információkat vagy a Bizottság rendelkezésére álló bizonyítékokat kiegészítő elemeket szolgáltat a jogsértés bizonyos időszakaival kapcsolatosan a Bizottságnak, nem szabható ki bírság ezen időszakok tekintetében.

111 A jelen ügyben a Bizottság azzal, hogy ezen a címen csak az Outokumpuval szemben kiszabott bírság alapösszegét csökkentette, figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a felperesek elsőként szolgáltattak az 1988 májusától 1992 novemberéig, valamint az 1998 májusától 1999 végéig tartó időszakra vonatkozó meghatározó információt és bizonyítékot. A Bizottság ezzel megsértette az egyenlő bánásmód elvét, és tévesen alkalmazta a jogot azzal, hogy a felperesekkel szemben kiszabott bírság kiszámításánál figyelembe vette ezen időszakokat.

112 A felperesek vitatják a Bizottság azon értelmezését, miszerint az iránymutatás 3. pontjának alkalmazása csak arra a vállalkozásra vonatkozik, amely elsőként szolgáltat információt a jogsértés időtartamára nézve, ami azt jelentené, hogy csak egyetlen vállalkozás részesülhet az ezen a címen nyújtott bírságcsökkentésből. Az együttműködés időrendiség alapján való jutalmazása – az együttműködő vállalkozás által nyújtott információk milyenségétől és kiterjedésétől függetlenül – ellentétes a Bizottság által e területen követett célkitűzéssel, vagyis azzal, hogy a Bizottság ügyel arra, hogy

a kartelleket felfedje, és a jelentős bizonyító erejű, illetve meghatározó jelentőségű dokumentumokhoz való teljes hozzáférés által lehetetlenné tegye.

113 A Bizottság a jogalap elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

114 Elöljáróban a fent felsorolt körülményekkel kapcsolatos kifogások vizsgálata előtt emlékeztetni kell arra, hogy a bírság összegének meghatározásakor a Bizottságnak eleget kell tennie a saját iránymutatásában foglaltaknak (lásd a fenti 33. pontot). Az iránymutatás azonban nem írja elő, hogy a Bizottságnak mindig külön-külön figyelembe kellene vennie az iránymutatás 3. pontjában szereplő minden egyes enyhítő körülményt, és a Bizottság nem köteles e címen automatikusan tovább csökkenteni a bírságot, mivel azt, hogy enyhítő körülmény címén helyénvaló-e a bírság csökkentése, a jelentőséggel bíró körülmények teljessége alapján, átfogó értékeléssel kell megállapítani.

115 Az iránymutatás elfogadása nem fosztotta meg relevanciájától a korábbi ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a Bizottság mérlegelési jogkörrel rendelkezik, hogy az ügy körülményeire tekintettel bizonyos tényezőket figyelembe vesz-e a kiszabni szándékozott bírság összegének meghatározásakor, vagy sem. Mivel a bírságkiszabási iránymutatás nem írja elő, hogy a Bizottság köteles lenne figyelembe venni az enyhítő körülményeket, meg kell állapítani, hogy a Bizottság mérlegelési mozgástere bizonyos mértékben továbbra is fennáll arra vonatkozóan, hogy enyhítő körülmény címén átfogó módon értékelhesse a bírságösszeg esetleges csökkentésének mértékét.

116 Meg kell állapítani, hogy az első kifogás nem elfogadható, mivel az ítélkezési gyakorlatból világosan kitűnik, hogy az iránymutatás 3. pontjának második franciabekezdésében foglalt enyhítő körülményekben a jogsértő vállalkozások akkor részesülhetnek, ha bizonyítják, hogy egyértelműen és olyan nagy mértékben megszegték a kartell végrehajtására irányuló kötelezettségeket, hogy ezáltal megzavarták annak működését, valamint hogy nem keltették azt a látszatot, hogy csatlakoznak a megállapodáshoz, és ebből kifolyólag nem ösztönözték a többi vállalkozást a kérdéses kartell végrehajtására (az Elsőfokú Bíróság T-50/00. sz., Dalmine kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2395. o.] 292. pontja és T-26/02. sz., Daiichi Pharmaceutical kontra Bizottság ügyben 2006. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-713. o.] 113. pontja).

117 A jelen ügyben a felperesek nem állítják, hogy egyértelműen és olyan nagy mértékben megszegték volna a szóban forgó kartell végrehajtására irányuló kötelezettségeket, hogy ezáltal megzavarták volna annak működését. Következésképpen az első kifogás megalapozatlan.

118 A második kifogással kapcsolatosan emlékeztetni kell, hogy az iránymutatás 3. pontjának harmadik franciabekezdése értelmében „a jogsértés beszüntetése a Bizottság beavatkozásával egy időben (különösen akkor, ha a Bizottság ellenőrzést végez)" az enyhítő körülmények között szerepel. Ugyanakkor a bírság csökkentése a jogsértésnek a Bizottság első beavatkozásakor történő megszüntetése címén nem automatikus, hanem az adott eset körülményeinek a Bizottság által – a mérlegelési jogköre keretében – elvégzett értékeléstől függ.

119 A jelen ügyben a kérdéses jogsértés egy titkos, az árak rögzítését és a piacok elosztását célzó kartellre irányult. Ezt a típusú kartellt az EK 81. cikk (1) bekezdésének a) és c) pontja kifejezetten tiltja, és különösen súlyos jogsértésnek minősül. A feleknek tehát tudniuk kellett magatartásuk jogellenességéről. A kartell titkos volta megerősíti azt a tényt, hogy a feleknek tudomásuk volt magatartásuk jogellenes voltáról. Következésképpen az Elsőfokú Bíróság úgy véli, hogy semmi kétség nem merülhet fel azt illetően, hogy a jogsértést a kérdéses felek szándékosan követték el. Amint azt az Elsőfokú Bíróság kifejezetten megállapította, a szándékosan elkövetett jogsértés

megszüntetése nem tekinthető enyhítő körülménynek abban az esetben, ha az a Bizottság beavatkozása következtében állt elő (az Elsőfokú Bíróság T-157/94. sz., Ensidesa kontra Bizottság ügyben 1999. március 11-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-707. o.] 498. pontja).

120 A fentiekre tekintettel a felperesek második kifogását mint megalapozatlant el kell utasítani.

121 Egyébiránt az Elsőfokú Bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva úgy ítéli meg, az a tény, hogy a felperesek a Bizottság első beavatkozását követően felhagynak a jogsértéssel, egyéként sem indokolja a velük szemben kiszabott bírság csökkentését. A jogsértés megszüntetése ugyanis a Bizottság beavatkozására adott megfelelő és szabályos reakció, amely nem hasonlítható össze a felperesek önálló kezdeményezésének értékével. Ráadásul a jogsértés megszüntetése csupán a jogszerű magatartáshoz való visszatérést jelentette, és nem járult hozzá ahhoz, hogy a Bizottság hatékonyabban folytathassa a jogsértéssel kapcsolatos vizsgálatot.

122 A harmadik kifogás tekintetében az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a Bizottság nem köteles enyhítő körülményként figyelembe vennie a szóban forgó ágazat rossz gazdasági helyzetét. Azért, mert a Bizottság korábbi ügyekben enyhítő körülményként figyelembe vette az ágazat gazdasági helyzetét, nem kell szükségképpen ezt a gyakorlatot folytatnia, ugyanis a kartellek általában akkor jönnek létre, amikor valamely ágazat nehézségekkel küzd (lásd a fenti 62. pontban hivatkozott Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 345. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Következésképpen a harmadik kifogást el kell utasítani.

123 A negyedik kifogással kapcsolatosan először is meg kell jegyezni, hogy az 1996. évi engedékenységi közlemény címén sem az Outokumpu, sem a felperesek nem részesülhettek a bírság végleges összegének 50%-nál jelentősebb csökkentésében, mivel egyik vállalkozás sem jelentette be a Bizottságnak a jogsértés létezését azelőtt,

hogy a Bizottság megkezdte volna azon vizsgálatát, amely elegendő indokot nyújtott a megtámadott határozat meghozatalához vezető eljárás megindítására.

124 Az is nyilvánvaló, hogy a Bizottság az Outokumpu 2001. május 30-i beszámolója révén értesült először a kartell teljes időtartamáról. A Bizottság a Mueller Industries által korábban nyújtott információk alapján csupán azt tudta bizonyítani, hogy a jogsértés 1994 májusától 1998 májusáig tartott. Mindemellett a felperesek fenntartják, hogy az általuk a Bizottsággal 2002 októberében közölt információnak köszönhetően tudta végül az utóbbi bizonyítani a kartell 1988 májusa és 1998 novembere, valamint 1999 májusa és 1999 vége közötti fennállását.

125 A Bizottság az iránymutatás 1.B. pontja értelmében a jogsértés további időszakokban való fennállása megállapításának köszönhetően emelhette meg a jogsértő vállalkozásokkal szemben 40% helyett 125%-kal a kiszabott bírság kiindulási összegét. Következésképpen azon vállalkozások, amelyek a jogsértés további időszakokban való fennállására vonatkozó információkat nyújtották, azt kockáztatták, hogy a Bizottság a velük szemben kiszabandó bírság kiindulási összegét további 85%-kal emeli.

126 Ebben a helyzetben az 1996. évi engedékenységi közleményben rejlő paradoxon lép fel abban az értelemben, hogy az a vállalkozás, amely az engedékenységi közlemény D. pontjának hatálya alá tartozik, és a Bizottságnak új információkat nyújt, azt kockáztatja, hogy szigorúbb szankciók elé kell néznie annál, mintha nem szolgáltatott volna a Bizottságnak új információkat. Az iránymutatás 3. pontjának hatodik franciabekezdése, amely szerint „a vállalkozás hatékony együttműködése az eljárás során, a kartell-ügyekben a[z 1996. évi engedékenységi] közlemény hatókörén kívül enyhítő körülménynek minősülhet”, feloldhatja e paradoxont.

127 Azzal, hogy a Bizottság annak feltüntetése nélkül alkalmazta az iránymutatás 3. pontjának hatodik franciabekezdését, mentességet nyújtott az Outokumpunak a kartell azon további időszakára nézve, amelyről a 2001. május 30-i beszámoló előtt nem volt tudomása (a megtámadott határozat (386) preambulumbekezdése).

128 Ezért meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság az iránymutatás 3. pontjának hatodik franciabekezdése, illetve az egyenlő bánásmód elvének értelmében köteles volt-e a felperesek részére is bírságcsökkentést alkalmazni azon információkért, amelyeket több mint tizenhat hónappal az Outokumpu információközlését követően nyújtottak az 1988–1992 közötti, valamint a 1998–1999 közötti időszakkal kapcsolatosan a Bizottságnak.

129 E tekintetben elöljáróban emlékeztetni kell, hogy a Bizottság az enyhítő körülmények alkalmazása tekintetében bizonyos mértékű mérlegelési jogkörrel rendelkezik (az Elsőfokú Bíróság T-44/00. sz., Mannesmannröhren-Werke kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2223. o.] 307. pontja).

130 Továbbá ki kell emelni, hogy a bírságok alóli mentesség logikájából következik, hogy a kartellnek csak egy tagja részesülhet ebben, tekintettel arra, hogy az elérni kívánt hatás pontosan az, hogy a kartelleken belül bizonytalan légkört hozzon létre azzal, hogy azok Bizottságnak való felfedésére ösztönöz. Ez a bizonytalanság pedig pontosan abból fakad, hogy a kartell résztvevői tudják, csupán egyikük részesülhet a bírságmentességben azzal, hogy a jogsértés többi résztvevőjét bejelenti, és ezzel annak a kockázatnak teszi ki őket, hogy velük szemben a Bizottság szigorúbb bírságokat fog kiszabni.

131 A jelen ügyben felmerült helyzetben, amikor is a Bizottság tudja, hogy a kartell létezik, de nem rendelkezik bizonyos alapvető tényezőkkel, amelyek lehetővé teszik a jogsértés teljes időtartamának megállapítását, különösen kívánatos e mechanizmus alkalmazása, főleg annak elkerülése érdekében, hogy a jogsértő vállalkozások megegyezhessenek a hivatkozott bizonyítékok eltüntetésében.

132 Ez a helyzet különbözik attól az esettől, amikor a Bizottságnak már tudomása van bizonyos bizonyítékokról, ám azokat ki szeretné egészíteni. Az utóbbi esetben az egyetlen vállalkozás bírság alóli mentesítése helyett a jogsértő vállalkozásokkal szembeni bírságcsökkentés indokolt azon okból, hogy a cél már nem a kiszabott bírságot növelő körülmény feltárása, hanem a lehető legtöbb bizonyíték összegyűjtése annak érdekében, hogy a Bizottság minél pontosabban állapíthassa meg a szóban forgó tényállást.

133 Az Outokumpu és a felperesek közötti állítólagos eltérő bánásmód tekintetében elegendő megjegyezni, hogy e vállalkozások nincsenek összehasonlítható helyzetben, tekintettel arra, hogy az Outokumpu több mint egy évvel a felpereseket megelőzően szolgáltatott a kartell további nyolc és fél éves időtartamára vonatkozó információkat.

134 A fentiekre tekintettel a negyedik kifogást el kell utasítani.

135 Ennélfogva a jelen jogalap egészét el kell utasítani.

A bírság összegének az 1996. évi engedékenységi közlemény címén történt nem megfelelő mértékű csökkentésére vonatkozó, ötödik jogalapról

A felek érvei

136 A felperesek először saját együttműködésüket, valamint a részükre nyújtott 30%-os csökkentést hasonlítják össze a korábbi ügyekben harmadik személyekkel szemben

tanúsított bánásmóddal. Ezekből kiindulva arra következtetnek, hogy a Bizottság hátrányosan kezelte őket.

137 Másodszor a felperesek úgy vélik, hogy az együttműködésük által a vizsgálat lefolytatására gyakorolt előnyre tekintettel a Bizottságnak az 1996. évi engedékenységi közlemény D. pontja címén 30%-nál jelentősebb mértékben kellett volna csökkentenie a velük szemben kiszabott bírság összegét. Ezzel kapcsolatban először is arra hivatkoznak, hogy önkéntesen szolgáltattak a Bizottságnak olyan információkat, amelyek túlmutattak azokon az adatokon, amelyeket az utóbbival a 17. rendelet 11. cikkének értelmében közölniük kell, továbbá ezek az információk a kartell működését részletezték, végül pedig bizonyos információk meghatározóak voltak a jogsértésnek az 1988 májusa és 1992 novembere közötti, valamint 1998 májusa és 1999 vége közötti fennállásának bizonyítása tekintetében.

138 Harmadszor a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét azzal, hogy az Outokumpuval szemben kiszabott bírság összegét 50%-kal csökkentette. A Bizottság továbbá azzal is megsértette ezen elvet, hogy az Outokumpu együttműködését nem csak az 1996. évi engedékenységi közlemény D. pontja címén végrehajtott bírságcsökkentés tekintetében, hanem az iránymutatásban meghatározott enyhítő körülményként is figyelembe vette.

139 A Bizottság a jelen jogalap elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

140 Ami a jelen esetnek a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlatával való összehasonlítását illeti, hangsúlyozni kell, hogy önmagában az a tény, hogy ez utóbbi adott magatartásra a korábbi határozathozatali gyakorlatában bizonyos csökkentést engedélyezett, nem jelenti azt, hogy valamely későbbi közigazgatási eljárás keretében

ugyanilyen arányú csökkentést kell engedélyeznie hasonló magatartás értékelése során (az Elsőfokú Bíróság T-31/99. sz., ABB kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1881. o.] 239. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A felperesek következésképpen nem hivatkozhatnak a más ügyekben megítélt bírságcsökkentésekre.

141 A többi kifogás tekintetében emlékeztetni kell arra is, hogy a valamely vállalkozás tagjai által nyújtott együttműködés mérlegelésekor csupán a Bizottság által elkövetett nyilvánvaló értékelési hiba bírálható felül, mivel a Bizottság széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik egy adott vállalkozás együttműködése minőségének és hasznosságának megítélésére vonatkozóan, különösen a többi vállalkozás közreműködéséhez viszonyítva (a Bíróság C-328/05. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2007. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3921. o.] 88. pontja). Mindenesetre ezen értékelés keretében nem sértheti meg az egyenlő bánásmód elvét.

142 Ennek keretében megállapítandó, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban elismerte, hogy a felperesek által szolgáltatott információk túlmutattak azokon az adatokon, amelyeket a 17. rendelet 11. cikkének értelmében a Bizottság követelhet. A Bizottság azt is elismerte, hogy a felperesek új bizonyítékokat szolgáltattak, illetve megerősítették a jogsértés időtartamával – vagyis az 1988 és 2001 közötti időszakkal – kapcsolatosan már létező bizonyítékokat. Különösen figyelembe vette azon tényt, hogy a felperesek hozzájárultak a kartell 1997 és 1999 közötti terjedelmének értékeléséhez. Mindemellett a Bizottság hozzátette, hogy a felperesek nem voltak sem az elsők, sem a legfőbb vállalkozások, amelyek az 1988 májusa és 1992 novembere közötti, valamint 1997 májusa és 1999 vége közötti időszakra vonatkozóan meghatározó bizonyítékokat nyújtottak. A Bizottság azt a tényt is figyelembe vette, hogy a felperesek csupán a 17. rendelet 11. cikke címén hozzájuk intézett 2002. júliusi levelére adott válaszukkal kezdtek együttműködni (a megtámadott határozat (415)–(417), (419), (420) és (423) preambulumbekezdése).

143 Elöljáróban hangsúlyozni kell, hogy a felperesek nem kifogásolhatják, hogy a Bizottság figyelembe vette, hogy az 1996. évi engedékenységi közlemény D. pontjának alkalmazásával önkéntesen nyújtottak neki információkat (a fenti 140. pontban hivatkozott ABB Asea Brown Boveri kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 237. és 238. pontja). Az engedékenységi politika keretében a Bizottság jogosult a vele

önkéntesen együttműködő vállalkozások részére a velük szemben kiszabott bírság jelentősebb mértékű csökkentését engedélyezni, mint azoknak, amelyek nem így járnak el. A jelen ügyben nyilvánvaló, hogy az Outokumpuval ellentétben a felperesek együttműködésére az információkérés kiküldéséig kellett várni.

144 Az aktából az 1988 májusa és 1992 novembere közötti időszakra vonatkozóan az derül ki, hogy a Bizottság jogszerűen állapította meg, hogy a felperesek által a hivatkozott időszakkal kapcsolatosan nyújtott leírás az Outokumpu által szolgáltatott információknál nem volt sem részletesebb, sem teljesebb, és amikor a felperesek elkezdtek együttműködni, a Bizottság nagyjából már tizenhat hónapja rendelkezett más forrásokból a jogsértés ezen időszakokban való fennállását bizonyító meghatározó bizonyítékokkal. Mind az Outokumpu együttműködése, mind a vizsgálat során talált két dokumentum azt bizonyította, hogy a szóban forgó kartell kezdete 1988-ra tehető.

145 Az 1998 májusa és 1999 vége közötti időszakra vonatkozóan meg kell jegyezni, hogy az aktából nem az derül ki, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyta volna a felperesek együttműködését. Ellenkezőleg, a megtámadott határozat (419) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy a felperesek együttműködése az 1997 és 1999 közötti időszakra nézve bizonyos mértékben hasznos volt számára. A felperesek nem kifogásolhatják, hogy a Bizottság ugyanebben a preambulumbekezdésben azt is kijelentette, hogy már a felperesek együttműködését megelőzően rendelkezett néhány, az ezen időszak alatt folytatott találkozókra és bizalmas információk cseréjére vonatkozó bizonyítékkal, mivel ezt az állítást az aktában található elemek is megerősítik.

146 A fentiekből egyébként az következik, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy a Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett volna el az együttműködésük értékelése során.

147 Azon érvvel kapcsoltban, miszerint a Bizottság a felpereseket hátrányosan kezelte volna, elég arra emlékeztetni, hogy a felperesek és az Outokumpu nincsenek

összehasonlítható helyzetben, tekintettel arra, hogy az Outokumpu jóval a felperesek előtt együttműködött a Bizottsággal, és az utóbbiak csupán az információkérés kézhezvételét követően kezdtek a Bizottsággal együttműködni.

148 Végül az a tény, hogy az Outokumpu nem csak az 1996. évi engedékenységi közlemény D. pontja címén, hanem az iránymutatás alapján is bírságcsökkentésben részesült amiatt, hogy a Bizottsággal a többi vállalkozást megelőzően működött együtt, nem minősül a felperesekkel szembeni hátrányos bánásmódnak. Az a tény, hogy a Bizottság az Outokumpuval szemben kiszabott bírságot az iránymutatás 3. pontjának hatodik franciabekezdése címén is csökkentette, az iránymutatás és az 1996. évi engedékenységi közlemény közötti kölcsönhatással függ össze. Amennyiben a felperesek működtek volna először együtt a Bizottsággal, nem csak az 1996. évi engedékenységi közleményben meghatározott bírságcsökkentésben, hanem az iránymutatás alapján alkalmazott enyhítő körülmény alkalmazásában is részesülhettek volna.

149 A fentiek összességére tekintettel a jelen jogalapot el kell utasítani.

A bankgarancia alapításával járó költségek megfizetésére vonatkozó kérelemről

150 A felperesek egyetlen érvet sem hoztak e kérelem alátámasztására. Következésképpen a kereseti kérelem e tekintetben nem felel meg a Bíróság alapokmánya 21. cikkében, valamint az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontjában a kereset elfogadhatóságára nézve megállapított minimumkövetelményeknek. Ennélfogva e kérelmet mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

A költségekről

151 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperesek pervesztesek lettek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell őket a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács)

a következőképpen határozott:

1) Az Elsőfokú Bíróság a keresetet elutasítja.

2) Az Elsőfokú Bíróság a KME Germany AG-t, a KME France SAS-t és a KME Italy SpA-t kötelezi a költségek viselésére.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Kihirdetve Luxembourgban, a 2009. május 6-i nyilvános ülésen.

Aláírások